א א מיי' פ"ג מהלכות מטמאי משכב ומושב הלכה ד ופ"ט מהלכות איסורי ביאה הלכה ג סמג לאוין קיא ·
ב ב מיי' פ"ט מהלכות איסורי ביאה הלכה ד ופ"ג מהלכות משכב ומושב הלכה ה סמג שם:
ג ג מיי' פ"ג מהלכות משכב ומושב הלכ' ד ·
ד ד מיי' פ"ט מהלכות איסורי ביאה הלכה ג:

*תוס' זה מבוסס על כל הגמרות עד ג:

שמאי

שמאי אומר כל הנשים דיין שעתן הלל אומר מפקידה לפקידה ואפילו לימים הרבה וחכ"א לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת. כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה. והמשמשת בעדים הרי זו כפקידה וממעטת על יד מעת לעת ועל יד מפקידה לפקידה. כיצד דיה שעתה היתה יושבת במטה ועסוקה בטהרות ופרשה וראתה היא טמאה והן טהורות. אע"פ שאמרו מטמאה מעת לעת אינה מונה אלא משעה שראתה: **גמ'** מאי טעמא דשמאי קסבר העמד אשה על חזקתה ואשה בחזקת טהורה עומדת והלל כי אמר העמד דבר על חזקתו היכא דלית ליה ריעותא מגופיה אבל איתתא כיון

שמאי אומר כל הנשים דיין שעתן · אם ראתה דם די לה אם טמאה תרומה וטהרות שנגעה בהן משעת ראייה ואילך ולא אמרי' כי הכי דהשתא אשתכח דם בבית החיצון הוה בדקה נמי מקמי הכי הוה אשתכח ותולי בית הרחם העמידתו וקיימא לן בפ' יוצא דופן (לקמן דף מ.) כל הנשים מטמאות בבית החיצון: **מפקידה לפקידה** · בדקה עצמה באחד בשבת ומצאתה טהורה וליום רביעי בדקה ומצאתה טמאה חיישינן ומטמאה מספק כל הטהרות שנתעסקה בהן משעת בדיקת אחד בשבת דשמא עם סילוק ידיה ראתה ותולי בית הרחם העמידתו: **ואפי' לימים הרבה** · בין בדיקה ראשונה לשניה מטמאין כל הטהרות שנתעסקה בהן בינתיים אבל הנך דמקמי בדיקה קמייתא טהורות דהא כשבדקה עצמה מצאתה טהורה: **לא כדברי זה** · שהחמיר יותר מדאי דודאי כולי האי ימים רבים לא מוקמי ליה כותלי בית הרחם: **ולא כדברי זה** · שמיקל יותר מדאי: **אלא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה** · שאם ימים הרבה בין פקידה לפקידה לא מטמאינן להו לכולהו טהרות דבינתיים אלא אותם שנתעסקה בהם מאתמול בשעה זאת וטעמייהו דרבנן מפרש לקמן בגמרא: מעת לעת ממעטת וזמן מפקידה לפקידה: **ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת** · שאם היה זמן מפקידה לפקידה מועט מזמן מעת לעת הולכין אחריו להקל כגון בדקה עצמה שחרית ומצאתה טהורה ובדקה ערבית ומצאתה טמאה דאמרי' לקמן במתני' (דף יא.) פעמים צריכה להיות בודקת שחרית ובין השמשות לא מטמאין טהרות של ליל אמש דהא בדקה שחרית ומצאתה טהורה וליכא למימר דהוי דם מאתמול בהאי שעתא אלא הנך טהרות דמבדיקת שחרית ואילך מטמאינן דהיינו מפקידה לפקידה: **על יד** · על כח מפקידה לפקידה הוא בא וממעטו כמו פוסל על ידו דיבמות (דף ט׳) וכן הרבה: **כל אשה שיש לה וסת** · קבוע ג' פעמים ובדקה בשעת וסתה ומצאתה טמאה: **דיה שעתה** · וליכא למימר דמעיקרא הוה התם דודאי אורח בזמנו בא: **המשמשת בעדים** · שבדקה עצמה בעד דהיינו בסדין קודם תשמיש ולאחר תשמיש: **הרי זו כפקידה וממעטת על יד כו'** · ואם ראתה דם אחר כך בבדיקת ערבית והיא שמשה בצהרים בעדים לא מטמאינן טהרות דמבדיקת שחרית עד תשמיש שהרי קודם תשמיש בדקה ומצאתה טהורה וליכא למימר מקמי הכי הוה אלא הנך דמתשמיש ואילך טמאות: **אף על פי שאמרו כו'** · אשמעי' לן וסת קאי: **אינה מונה** · ימי נדה אלא משעה ש': **גמ' העמד אשה על חזקתה** · שהרי מספק אתה בא לטמאותה לענין טהרות דקודם ראייה ספק הוה לה דם מקודם לכן ספק לא הוה הלכך העמד אשה על חזקתה שהיתה קודם ראייה כשנתעסקה בטהרות אלו: כגון ספק לא נגע ל"צ דהתם לאו משום חזקה הוא דהא ספק טומאה ברשות הרבים טהור דהיינו ספק נגע הלכתא גמירי לה ·

מעת לעת · (א) מפרש בגמ' דתולין, לא אוכלין ולא שורפין ודוקא לקדשים או לתרומה אבל לחולין לכ"ע דיה שעתה דאוקמא לה בחזקת טהורה וא"ת מאי שנא מכל ספק טומאה דברה"י טמא ודאי אף לחולין ולא מוקמינן בחזקת טהרה משום דילפי' (לקמן דף ג:) מסוטה מדפריך בגמרא גבי ר"ש אי מה סוטה טמאה ודאי אף הכא טמאה ודאי ומשני שאני סוטה דאיכא רגלים לדבר משמע דלרבנן דאמרי ברה"י טמאות אתי שפיר וטעם דהדרי לריעותא לא הוצרך אלא לטמאה אפילו בר"ה וי"ל דלא ילפינן מסוטה לטמאה למפרע ולכך בטומאה דמעת לעת מוקמינן לה אחזקתה וא"ת במעת לעת דקיל טפי מאחר טומאות כדפרישית אמאי החמירו בו לטמאה אף בר"ה ובכל שאר טומאות אמרינן בר"ה ספקו טהור כדמוכח במתניתין דקאמר והלל כי קאמר אוקי מילתא אחזקתה כגון ספק נגע ספק לא נגע אבל במעל"ע כו' ולא אמרינן אוקי מילתא אחזקתה אלא בר"ה אלמא במעת לעת אף בר"ה טמא וכן לקמן (דף ה:) מוקי מתני' כשעשאתן חברותיה במטה א"כ *הוו להו תלתא והוי ר"ה כדמוכח בריש שני נזירים (נזיר נז:) ואפ"ה המטה טמאה וא"ת י"ל לדחות כגון שהכילה מפסקת בין נדה לחברותיה, אין נראה דבהדיא יש בירושלמי דמגעה בר"ה מטמא במעת לעת וי"ל דאף בר"ה לא נטהר בקדשים משום חזקת טהרה כיון דאיכא ריעותא מגופה, וא"ת דמסוטה ילפינן לטהר בר"ה אפי' היכא דליכא חזקה (ב) כמו שמפרש לקמן, הכא לא ילפינן מסוטה משום שהאשה שראתה השתא ודאי טמאה היא ולא גמרינן מסוטה לטהר בר"ה אלא כמו ספק נגע ספק לא נגע שגם עתה בספק, דומיא דסוטה, ומיהו בדבר שאין בו דעת לישאל טהור במעת לעת דלקמן מקשינן אמתני' דבר שאין בו דעת לישאל הוא ומוקמינן בשחברותיה נושאות אותה במטה והיינו משום דדבר שאין בו דעת לישאל לא גמרינן מסוטה *אלא גמרינן לטהר מדרב גידל דאמר רב גידל (סוטה דף כט) כתיב והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל הא ספק טהור וכתיב כל טהור יאכל בשר הא ספק טמא אלא כאן שאין בו דעת לישאל כאן שיש בו דעת לישאל ובטומאת בשר קדש שייך לפרש כמו להבא ועוד י"ל דלא גמרינן מסוטה *אלא טומאת מגע ולא טומאת ראייה לכך מטמא אף בר"ה, אבל דבר שאין בו דעת לישאל טהור, דבטומאת בשר קדש שייך טומאה ע"י ראיית הזב או הזבה או הנדה (ג) דהאוכלים לאכול בשר קדש והוי בכלל כל טהור יאכל בשר (ויקרא ז). וא"ת מאי שנא דבנגע באחד בלילה (לקמן דף ד׳) דמטמאין רבנן אף בר"ה כדמוכח בתוספתא היכא דלא ראהו חי מבערב משום דכל הטומאות כשעת מציאתן ואשה נמי אמרינן (לקמן דף ז.) כיון דשכיחי בה דמים כלינה בחזקה דמיא ואמאי מטהרינן לחולין אף ברה"י וי"ל דלקמן [נמי] בנגע באחד בלילה מיירי בקדשים וכן קופה (לקמן דף ג:) דפריך הלל לשמאי, איירי בקדשים, דאי לאו הכי תקשה ליה לנפשיה וכן פלוגתא דחזקיה ור' יוחנן (שם) (ד) במדלה י' דליים מים מיירי במים שנעשו על טהרת הקדש לגע בהן עיסת מנחות או להזיה בהן בשר קדש דכקדש דמו וא"ת ומ"ש דאמרינן בנגע באחד לשרוף ובמעת לעת אמרינן תולין דהאשה נמי מיקריא במקום מציאתה בכל מקום שהיא טומאתה עמה, דאי לאו הכי תקשי אשה לחזקיה דמטהר בקופה ממקום למקום וי"ל משום דלאו טקפו ויכול מפריך ורביה דכפור דשכיחא טומאה כיון ששורפין עליה תרומה ופרים, דהכ"ג אמרינן לקמן (דף ג:) והא דפריך הלל לשמאי הייט משום דלאו טקפו לא היה לו לטהר לגמרי *אך קשה לפ"ה מאי פריך והכא ממקוה נימא משום דלאו טקפו, ול"ש אמאי מטהר שמאי טפי באשה מבקופה ונגע באחד [אע"ג דמשני שמאי דאשה אין לה שוליים היינו לאינך לישני דאי הוה דם מעיקרא הוה אתי, אבל לשאר לישני לית לן האי טעמא] וי"ל דטעמא דשמאי משום דאשה בדוקה היא, והא דקאמר כיון דשכיחי בה דמים כלינה בחזקה דמיא היינו להלל, ול"ש לר"מ אמאי מטהר בנגע באחד ובאשה תולין וי"ל משום (ה) דמוקמה אחזקתה, ואשה משום דאיכא ריעותא מגופה:

אך קשה דמסתבר אף ברה"י וכופה *) מטהר ר' יוחנן ברה"י וכן בנגע באחד בלילה אפילו ראהו חי לכך נראה דטעמא דשמאי משום ביטול פו"ר וכיס ולכך לא עבדינן ס"ג ברה"י אפי' לא כבדוק דמיא · ג"י:

*) נ"י: מספח.

אף על גב דר"ש מטהר במקוה שנמדד מסוטה · ג"י:

והלל כי אמר דמוקי מילתא אחזקתיה · כגון ספק נגע ספק לא נגע הייט בר"ה כדפרישית, אבל ברה"י לא מוקמינן אחזקתיה והוי טומאה ודאי (ו) דילפינן מסוטה, ודוקא ספק נגע ספק לא נגע הוי ודאי טמא, אבל טמא שנגע באחד מן הככרות ואינו יודע באיזה מהם נגע הוו שניהם טמאים מספק ואין טמאים שניהם בודאי דלא גמרינן מסוטה אלא דבר שיכול להיות והכא האחד טהור בודאי וכן משמע בריש שני נזירים (נזיר נז) דקתני אמר להם אחד ראיתי אחד מכם שנטמא ואיני יודע איזה מכם מביאין קרבן טומאה וקרבן טהרה ולא מייתי כל אחד קרבן טומאה משום דלא גמרינן מסוטה אלא דבר שיכול להיות, והא דפריך התם אמאי מייתו קרבן טומאה לייתו תרוייהו קרבן טהרה דלאחד שאמר לשנים הוו להו ג' והוי ר"ה וספקו טהור אע"ג דאין יכול להיות שיהו שניהם טהורים וכן גבי שני שבילים בפ"ק דפסחים (דף י.) מטהרינן שניהם בבאו לישאל זה אחר זה אע"ג שבודאי נטמא האחד? התם *לא מסוטה גמרינן, אלא דמוקמינן כל אחד בחזקת טהרה כדאיתא הכא דהאי טעמא משום דמוקמינן מילתא אחזקתיה, *ומיהו היכא דליכא חזקה לטהרה, מטהרינן בר"ה מסוטה כמו מקוה שנמדד ונמצא חסר דמטהר ר"ש בר"ה וגמרינן מסוטה אע"ג דליכא למימר העמד מקוה על חזקתו דאדרבה העמד טמא על חזקתו ואם תאמר והיכי ילפינן מסוטה לטהר ברשות הרבים אפילו ליכא חזקה הא סוטה אית לה חזקת טהרה? ויש לומר כיון דקינא לה ונסתרה איתרע חזקתה ואע"ג דאין כהירה בר"ה מכל מקום איתרע חזקתה דשייך קצת סתירה באפילה ובלילה

ומיירי כגון ב' נזירים דליכא למילף מסוטה וצריכי טעמא דחזקה · ג"י:

תוספי הרא"ש

מלי מתחת הרבה הטעם מפירוש כדף הזה וכן יהיה הרב בעל חשק שלמה והוסיפם ע"פ דעתו הרחבה לפי הנמשך דברי פירוש רבינו והתיבות שהוסיף מוקפות בחצאי רבוע

כל הנשים דיין שעתן · [ואי]כל לאו דוקא דהוה שמאי בשופה לשנויא רש"ס דמרגשת בעצמה ולשנויא דאם איתא דהוה דם מעיקרא הוה אתי מרדה למשמשת בפך ותנא כל לאפוקי מדרבי אליעזר דאמר [בד"ו ע"א](דהכן)ארבעה נשים [דיין שעתן] והנ לא: [דיין שעתן]· לאו דוקא דאפי' שעה אחת אינה מטמאה למפרע כדאמרי' לקמן [דף ה' ע"א] אחד זמן בעולה נכנס להיכל ומקטיר קטורת ואומרין דסבר לה כשמאי [ומיהו אם ראתה בתוך שיעור וסת] טרדה דבתולה חייב חטאת דהיינו שעת ראיה ממש [וכן אם ראתה אחר זמן בתוך שיעור אשם תלוי] אבל ראתה אחר [אותו] זמן לית ליה לב"ש · וא"ת מה שייך למתני לשון דיין כיון [דאינה מטמאה רק משעת ראיה ואילך פשיטא דמטמאה וי"ל] למימר דכל הנשים מטמאות מראייתן ואילך דאשכחן דדייק [כה"ג] התם בפ' הזהב [דף נג ע"ב] גבי דיו שאמר הוא וחומשו ובסוטה פ' היה מביא [דף יד ע"ב] גבי מנחה [מגישה בקרן מערבית דרומית] דיו ר"ל תנקם דיין שלא תאמר מעל"ע [כחכמים] או מפקידה לפקידה [כהלל] ואע"ג דשמאי פתח ברישא מ"מ הוה מסתבר למעבד סייג וקאתי [לאפוקי מזה וכן באותה שם · דאמר דיו מיש']דסד"א תיבעי הגשה מנחה גופה וכן ההוא דפרק בתרא [דטבילתין דף ס"ה מניחן תחת הכיור שמימיו מקלחין] דיו (א) וכן ההוא דשלהי מסכת טהרות [אם נתנן בשיבולת הנהר דיו] וכן ההוא [דמ"ד] דמעשר שני הפודה מעשר שני ולא קרא עליו שם [ר"מ אומר דיו וכן ההוא דלקמן דף ל] דיו לטבילה שתהא באורתא: **ואפי' לימים הרבה** · הוא [דהוצרך לפרש זה] דלא תימא מפקידה לפקידה תנקם היינו בסתם [פקידה דשחרית או ערבית קא מיירי] כדלקמן [דף ד' ע"ב]: **על יד** · [על כח מפקידה לפקידה כמו פוסל על ידו דפרק האשה רבה דף צ"ו] א"נ [על יד היינו אחר מפקידה] כמו על ידו החזיק [בעזרא ג'] [מ"מ] דשמאי הכי נמי מצי למיבעי מ"מ דהלל דמטהר [בחולין דהא מעל"ע שבנדה אינו אלא לקודש] ואיכא למ"ד אף לתרומה אבל בחולין לד"ה טהור אבל [נקט טפי לפרש טעמא דשמאי] מכוח דמטהר לגמרי א"נ ה"ק מ"מ מ"מ [דשמאי שלא עשה סייג לדבריו ומשני דאזלינן] בתר חזקה הלכך אפי' סייג לא בעי [והלל קסבר כיון דאית לה ריעותא מגופה תו ליכא כאן חזקה] הלכך ראוי לעשות סייג: **קסבר העמד אשה** · [תימה דמ"ש מכל ספק טומאה דברה"י טמא ולא אתי הך חזקה ועוד דאף לחולין [לטמא] דאף דאיכא חזקה דטהרה דהא ילפינן מסוטה[ועוד דאמאי אמרי' דבמעל"ע שבנידה תולין והא כל ספק טומאה ילפינן מסוטה דברה"י טמא ודאי וכמו גבי מקוה שנמדד(לקמן ע"ב)דאמרי' דלמדו מסוטה]ופרי' דאי מה סוטה ברה"י טמא ודאי וכו' הרי דילפינן מסוטה ועוד אמרינן בפ"ק דשבת (דף ט"ו) גבי כלי זכוכית דמשו"ה אינו אלא תולין משום דהוי טומאה דרבנן הא בדאורייתא שורפין וי"ל דלא ילפינן ספק טומאה מסוטה אלא כעין [סוטה] שנולד הספק בשעת המעשה דבשעת

א בדיקה שחרית
תשמיש
ערבית ומצאה דם

טהרה איכא למיחש שמא נבעלת [לבעל וכה"ג לענין טהרות שהוו]מונחים אצל שרץ ספק נגעו ספק לא נגעו אבל במעת לעת שבנדה דבעת שנגעה [בטהרות עדיין] לא היה ראוי להסתפק שמא היא טמאה מחמת טומאה שנמצאת אחרי כן כה"ג [ליכא]למילף מסוטה וקשי' מהא דאמרינן לקמן נגע באחד בלילה ואינו יודע אם חי אם מת [ולמחר השכים] ומצאו מת ר"מ מטהר וקתני בתוספתא דטהרות (פ"ו) שוה ספק טומאה [ברה"ר] וקתני תו התם ישב על גבי אבן ולמחר מצא עליה שרץ או רוק ר"מ מטהר[שוה ספק]טומאת ברה"ר ומודים חכמים שאם ראוה נקיה מבערב שהוא טהור שוה ספק טומאת ברה"ר ומדפליג בין רה"י לרה"ר ש"מ דלמפרע נמי ילפינן מסוטה [ונראה דודאי לא]ילפינן למפרע מסוטה אלא חומרא בעלמא דאחמור רבנן ברה"י מרה"ר [התם] והאי דקאמרינן שוה ספק טומאה ברשות הרבים ה"ק כיון דאפי' היכא דמדאורייתא טמא [ברה"י] טהור ברה"ר כ"ש הכא דאפי' ברה"י טהור מדאורייתא וא"ת א"כ מעת לעת שבנדה נמי דהוי למפרע וטמא מדרבנן נטהר ברה"ר ולקמן משמע דמעל"ע אפי' ברה"ר טמא גבי היתה יושבת במטה ועוסקת בטהרות דמוקמינן ליה בשחברותיה נושאות אותה במטה וכיון דאיכא תלתא עם האשה היושבת חשיב כרה"ר כדמוכח בריש פ' שני נזירים דילפינן מסוטה [דכל בי] תלתא הוי רה"ר וכן מוכח במתניתין דקאמר והלל כי אמר [העמד דבר על חזקתו] היכא דלית ליה ריעותא מגופה [כגון] ספק נגע ספק לא נגע [אבל איתתא] דאיכא ריעותא מגופה טמא ומשמע אפי' ברה"ר והכי איתא בירושל' [כאן בבודקין בסוף] הלכה ה' דטומאת מעת לעת טמא אפי' ברה"ר] וי"ל דגבי מעל"ע לא שייך לחלק [בין רה"ר לרה"י] שאין ספיקתה ראוי להתגלות יותר מחמת רבים [כמו בנגע באחד]בלילה ולכל שאר ספק טומאה שראוי הספק [להתגלות] ברה"ר יותר מרה"י · ומה"ט ניחא דלא[השוו טומאת מעל"ע לשאר טומאות תוכו]אפי' ברה"ר ומ"ש בדבר שאין בו [דעת לישאל דלא גזור במעל"ע וכדאמר]לקמן[דף ה]גבי היתה יושבת במטה ועוסקת בטהרות [והיינו משום]דרה"ר אינו שייך למעל"ע כלל וכדפרישנא אבל חלוק[בין דבר שיש בו דעת לישאל לאותו שייך שפיר גם בטומאת מעל"ע]שראוי ספיקתה להתברר בשיש בו דעת לישאל טפי כדכתיבנא התם ומה"ט ניחא הא דאחמירו רבנן בשעת לעת טפי לענין רה"ר דבטהרות טהור וכאן תולין ולענין רה"י הקילו דבעלמא[ק' לדברה"י שורפין]והכא תולין[וק"ל לפי מה דפריך בנגע באחד בלילה אמעל"ע תקש'לי' אמקוה דקאמ' דשיעורו לא למדוהו אלא מסוטה הא לא דמי לסוטה דהוי טומאה למפרע הלכך י"ל דדוקא מעל"ע לא דמי לסוטה דא"א כלל

נושא
האשה שראתה דם היום מטמאין אותה למפרע

נושא/מקנה (עד ג:)

מה דעת שמאי נגד טעתא

ה) לפניט שם ליתא להיכת דיו וכן בתוספתא דטהרות ליתא · ול"ע: ב) לכאורה ל"ע דלא מיירי שם בטומאת ספק רק בודאי ומשום דעשו כבירה בטומאה דרבנן.

הגהות הב"ח (א) תוס' ד"ה מעת לעת מפרש בגמ' נ"ב בדף ו' ע"ח: (ב) בא"ד כמו שמפרש לקמן ל"ב בד"ה והלל: (ג) בא"ד או הנדה והאוכלים לאכול בשר: (ד) בא"ד ור' יוחנן וכן במדלה י' דליים: (ה) בא"ד וי"ל משום דמוקמה אחזקתיה ואשה משום: (ו) ד"ה והלל וכו' ודאי דילפי' מסוטה:

גליון הש"ס מתני' דיין שעתן · עי' מנחות יט ע"ב תד"ה כנגד: תוס' ד"ה מעת לעת וכו' · עי' סוטה כח ע"ב תד"ה ברה"ר: בא"ד וי"ל דאף בר"ה לא נטהר בקדשים וכו' · עי' פסחים ט"ו ע"א תד"ה ברה"ר: בא"ד אלא טומאת מגע ולא טומאת ראייה · עי' לקמן יז ע"ב תד"ה ולא ורבנן ועי' לקמן ג ע"ב תד"ה וזהו: בא"ד כלינה בחזקה דמיא הייט להלל · כמו שייך הגליון לך קשה וכו': תוס' ד"ה והלל וכו' לא מסוטה גמרינן אלא דמוקמינן כל אחד בחזקת טהרה וכו' · עי' לקמן ה ע"א תד"ה כאלו: